

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokrvari“ - Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for. a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmerno 1 for. a seljake 50 novč. za pol godinu. Izvan Carvine više poštarina. Gdje se najčešće najmanje 8 seljaka te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštara *Nasavčevića*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedođe na vrijeme, neka to javi odpravniku u otvorenu pismu, za koje se ne plaća nikakva poštarina, napisav izvanu *Reklamacija*. Ako List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Tip. F. Urala, Palazzo Diana Via S. Lazzaro 15.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi episi štampaju se ili u cijelosti ili u izvucima, naime prema svojoj vrijednosti i snazi ovoga lista. Nepodplatni se dopisi nepotrebljavaju. Osobna naputanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom listu. Priobna se pisma tiskuju po 50 novč. svaki redak. Oglaš. od 8 redakih stoji 60 novč., a svaki redak svuviše 5 novčičah; ili u slučaju opotovanja po što sa pogodje oglašnik i odpravnitvo. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i odpravnitvo, osim izvanrednih slučajevah, nedoplauju, nego putam svoje *Listnice*.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca izišće prvo polugodišće pa zato se svi polugodišnji predbrojnici pozivlju, da za doba svojoj prodplatu obnove. Ovom sgodom neka se sieto i ohi, koji dobivaju naš list godinu danah i nječkoi još višo a zaboravljaju svoj dug namiriti. Gledeć na važnost hrvatskoga lista u Istri svatko nek nastoji svojoj dužnosti zadovoljiti i ako poduprieti razvitak narodno stvari.

Uredništvo i odpravnitvo nalazi se odsadu «Palazzo Diana, Via S. Lazzaro N. 15, Trieste», kamo neka se predplata, pisma i druge stvari šalju.

Uredništvo.

O potrebi i koristi

ustrojenja u Trstu jednog našeg kreditnog zavoda.

Svatko koji pozna naše trgovačko, obrtničke i gospodarstveno odnošaje, uvjeren je o potrebi ustrojenja jednog takovog zavoda. Ovaj zavod morao bi biti ustrojen i ravnani da pruži sigurnost dioničarom a još većma uložiteljem — da bude u nekom smislu pupilarnie sigurnosti. — To ćemo polučiti ako odstranimo već po pravilih od zavoda svaki posao špekulativno naravi i držimo se jedino prodplatah na zlato, srebro, papire itd. — Uzajmljivanje na nekretnine i eskomptiranje mienicah sa tri i iznimice sa dva podpisa.

Ovakav zavod vodjen po ljudih od poštenja, karaktera i vještine nemože

propasti; osobito uložitelji imaju podpunu sigurnost. Ako zavririmo u poviest Englezko, naći ćemo da je već pred 120 godinah ona zemlja bila puna svakovrstnih velikih i malih bankah — i timi bankami ima se jedino zahvaliti podignuće trgovino i obrta u Englezkoj na onaj visoki stopen, koji danas začudjeni motrimo. — Nu, u mjesto da začudjeni motrimo i stojimo, latimo se i mi posla. Tim načinom budomo jedino podignuti naš narod i osloboditi ga dušovno i materijalno odvisnosti — tim jedinim načinom ćemo učvrstiti i njegov karakter i s time sebi i državi koristiti. — O imenu tog zavoda nećemo se mnogo prepirati; postavimo dakle za primer jedno neutralno ime t. j.: Prva primorska Banka u isto doba Pačka Hranilnica. — Kapital for. 200000. — u dionicah od f. 200 — Dionice po mojem mnjenju bi morale biti na ime i mogu se dalje prodati samo dozvolom Ravnateljstva. — Ovo sastojalo bi od sedam osobah i tri Revizora. Poslovanje može početi čim je upisano f. 100.000. — Uplaćivanje mora slediti: 10% pri upisu; 25% pri otvorenju i tako dalje po pozivu Ravnateljstva koje ima odlučiti o shodnosti i doba daljih uplatah. — Poslovni jezik ima biti hrvatsko — srbski, pošto je Trst medja koja sdružuje: Slovence, Hrvate i Srbe to je centrum njihove trgovino.

Ovaj naš zavod neka nobude sredstvo nikakvoj političkoj agitaciji; neka bude samo poluga našem dobrostanju i materialnom napredku. Medju nami se najbolje poznamo, medju nami možemo se i najbolje podupirati, ali prije svega mora se imati obzir na interese zavoda. Poslovica kaže: *Svaka ptica svoju jatv leći* — tako i talijanski zavodima Trsta bolje su poznati odnošaji Metkah, Milanah, Turinah, Rimah, Napuljah itd. i svojih

sunarodnjakah ovdje, nego odnošaji Ljubljano, Zagreba, Karlova, Biograda, Splita, Sarajova itd. i naših ljudih ovdje.

Naša trgovina, obrtnost i pomorstvo naći će u zavodu noizmernu podporu — o kojoj se blagodati ćemo osvođočiti do malo godinah marljivog posla.

Do skoro ćemo biti pozvani da se pridružimo ovomu poduzoću i da izradimo pravila tog zavoda. —

Neobećujemo dioničarom dobitakah, koje su polučili slični zavodi: Ljubljanska Hranilnica i Hrvatska Štedionica u Zagrebu, čije dionice u vrijednosti jesu sa *pedesetostručile* — jer danas jest mnogo konkurencije i kapitala dosta — ali uvijek imamo nade dobrog dobitka. (Dionice) Hrvatsko Štedionice ustrojene 1846 god. od 100 for. poskočila su na preko f. 1000. — 1 Dividenda za god. 1880 jest f. 150 po dionici od 100 for.

Ni nedvojimo da ćemo potrebiti kapital za dionice naći; nami je više stalo do toga da naša Gospoda sunarodnjaci kojih će našo povjerenje odlikovati preuzmu na sebe Upraviteljstvo, koje uz višetog i pouzdanog Ravnatelja nije teško. Promotrimo dobro pak onda muževno i pametno na rad. *M. P.**

Govor D.ra Dinka Vitezica

u sjednici car. vieća od 12. maja 1881.

(Konač.)

U trećem tečaju dolazi k tomu i narodno gospodarstvo, tako da se u svom uči 15. predmetah, trećina njih u

* Ovaj članak potiče od vrijedno, ugledno i u poslovih versitane osobe sam se sa svakeoga gladišta preporučuje. Materijalno podliči narod znači spasiti ga. Imade u Trstu trgovacah i posjednikah staveneskoga življa, malo truda i napora pak se nješto može i postići. Nismo mogli dosada likati radi pomajnikarja prostora. »Obzor« i »Edinost« objavili su već obćinstvu ovaj članak.

materinjem jeziku, dve trećine u njemačkom jeziku. U 4. tečaju predaje se izuzev vjerzakon sve u njemačkom jeziku. Strogo neobligatni predmeti kao što pjevanje, muzika, risanje, gombanje predavaju se bud u njemačkom bud u talijanskom jeziku. Da i u istoj crkvi zapostavlja se Hrvate, nečuje se bo koja pjesma ili propovjed hrvatska a pred Bogom moralo bi se sa svimi jednako postupat.

Izpit zriclosti je, kao što poznato, pismen i ustnen. Kod pismenoga izpita postavljaju se sva pitanja njemački.

Nije mi poznato, dali postoji kakva naredba, da se mora odgovarati njemački ili pako u materinjem jeziku, to mi je pak poznato, da se nepostupa sasvim nepristrano buduć se Talijanom dopušeć odgovorati talijanski ne pako Slovencem i Hrvatom. To isto vriedi i za ustneni izpit.

Ovake uredbe bit će gdje drugdje hvalevriedne, nu nema većega nesmisla nego li odgajati učiteljske pripravnike u jeziku, kojim kasnije nepodučavaju mladež.

Škodljivo je i zdravlju mučiti mladež s tolikimi predmeti i to u nepoznatim jim jeziku. Ima dvie ili tri pripravnice, gdje se nječkoi predmeti uče, da uzmognu učenici bit primljeni u učiteljski zavod, ali učenici izašav iz tih pripravnih tečajah neznaju skoro niti čitati njemački a ipak se moraju već u prvom razredu nječkoi predmete učiti njemački.

U drugom tečaju može malo njih izgovoriti njemački najobičnije stavke a ipak moraju najzanimivije predmete kao pedagogiju i najteže prodmete kao kemiju, somatologiju i mineralogiju učiti u nerazumljivom jim jeziku. Jesu li ovi predmeti tako malo važni, da jih nije treba razumiti, ili jesu samo zato, da se uči njemački jezik? Ako je njemačko

Podlistak.

PSETANCE I MAČICA.

Hrvatska narodna pripoviedka.

Bio tako dječak, pak nemogav se slagat sa svojom braćom podje po svietu tražit službe. Namjeriv se na nekog imućnoga gazdu, služio je kod njega pune tri godine, a godišnja mu plaća bila dinar. Kad su se navršile tri godine, primi dječak svoja tri dinara i zaputi se kući. Na putu naiđe na nekakva dječarce, gdje kane ubit psetance. Milo njemu toga psetanca, te zamoli dječarce, da mu ga prodadu. — «Hocemo!» vele oni; «daj nam dinar, pa ti ga na!» — Sluga njima dinar, a oni njemu psetance, te putnik podje dalje.

Putujući tako opazi opet u jednom selu, gdje nekakvi đerani ulovili mačicu, te ju počeli diviti. Milo njemu kukavne životinjice, pak ponudi dječakom, neka mu je prodadu za dinar. — «Pa evo ti je, daj amo dinar!» — Sluga njima dinar, a mačica pridruži se k psetancu, pa će zajedno u družtvo dalje.

Opet malo dalje naiđe sluga na nekakvo pastire, a ovi ulovili zmiju, pa ju uprocipili hoteći ju ubit. Čiči zmija u procepu, strahota slušat. Zamoli on pastire, neka je neubijaju, van ju neka njemu prodadu za dinar, na što ovi odmah i pristanu. Zmija se malom pridruži k psetancu i mačici pa će svi zajedno u družtvo za svojim gospodarom.

Putujući tako dulje vremena, stignu u jednu veliku sumu. Bio to gust šiprag i grmlja, jedva si se moge krozanj provući. Najednom će zmija slugi: «Gospodaru, hajd zamolj me! Sluga poslušta, te se uputi za zanjom. Kad tamo, na putu kaže mu zmija: Moj je otac zmijski kralj. Ja ću ti sada odspeljat k njemu, i kazat ću mu, kako si me opselo od smrti. Veoma će se on obradovati, kad to čuje, i pitat će te, što želiš od njega. Ti isti prsten, štone ga drži po jezikom, ništa drugo. Prsten bo taj veliku imade moć, jer stavj ga pod jezik, što godj ma svietu zamisliš, ono ti bude.»

Kad su došli do špilje, zmija mu kaže: «Čekaj me!» I unidje u pećinu medju ostale zmije. Bilo tu zmijah na hrpe. Valjaju se po špilji, motaju jedna preko druge, čiče, frnčikaju. Nebišo dugo, te izadje iz špilje zmijski kralj, i zapita slugu: «Covjče, šta želiš od mene, kad si mi moje diete izbavio iz rukah pastirah?» — «Želim, da mi dadeš taj prsten, štone ga nosiš pod jezikom,» odvratl sluga.

— Kaže mu na to zmijski kralj, da mu on nemože dati prstana, nego neka iste zlata i srebra koliko hoće, on će mu dati. Ali kad putnik nehtjede odustat od svoga zahtjeva, dade mu na posljedku zmijski kralj prsten.

Putnik sada krova dalje, te za nekoliko danah stigne srećno doma. Tu nije nikoga više našao od svojih, sve bo je pomrio bilo. Naš putnik morade sada prije svega pobrinut se, da si štogodj krova skрпи, što mu uz njegov prsten nebjiaše teško. Staviv bo onaj prsten pod jezik zamisli, da mu se na mjestu stvori sjajna palača, a u njoj da bude dosta slugah, služkinjah, blaga i svega što je čovjeku za život nužno. Pak čim je on to zamislio, odmah se je sve to stvorilo, kako godj je on želto. Pomislište si, kako je sada naš putnik srećno i zadovoljno živio! Psetance i mačicu hranio je uvijek i dobro jih držao — a to mu i bila jedina zabava, što ju imao.

Nakon nekoliko vremena počme on razmišljat o tom, bi li, nebi li se ženio; jer «sam čovjek nikud pristao» veli poslovica. Čuje on, da imade tamo negdje u svietu čak preko crnoga i crvenoga mora u cara lepa kćer, da takve ljepote nigdje na svietu nema. Što će on, nego stavl prsten pod jezik, pak zamisli, da se ta i ta djevojka namah kod njega stvori. Što i bude. Oni su tako dugo vremena u skladu i ljubavi živili, dok

ga jednom njegova žena zapita u čem se sastoji ta njegova moć, da mu se sve, što godj on zamisli, odmah stvori. Sluga joj nehtjede iz prvine kazati; nu žena ko žena cangrizala ga dnevice, dok joj na posljedku neodkri čielu tajnu o tom tajnstvenom prstenu.

Sluga je dobro čuvao prsten, al žena se ga ipak nekako dočepa, te kad jednom muž njezin otdje u lov, stavi ga ona pod jezik, pak zaželi, da joj se stvorit opet kod njezina oca i majke, gdje je i prije bila. Što odmah i bude.

Kad je sluga došav doma opazio, da mu nema više ženo ni prstena, namah se dosjeli svomu jad, ali bijaše prekasno.

Potrošji za kratko vrijeme sve, što je imao, neolmadjaše odkud da drugo namakne. S toga se raztuži, pa stane tumarat ko muha bez glave. Videć psetance i mačicu tugu svoga gospodara jako se razzaloste te činu jednoga dana: «Gospodaru, pusti ti nas, da idemo u ono kraljevstvo, odkud si se ti oženio, pak možda nam posluži sreća, da se dočepamo tvoga prstena!» — sluga jih stane odvratat od toga, veleć jim, da neidu nikamo, jer da jim je nemoguće preplivat crno i crveno more; s toga da jim bolje ostati doma. Al psetance i mačica nehtijne nikako odustat od svoje namjere sprama se potajno na put, pak hajd tražit prsten.

glavni cilj, to nek se oni predmeti iz naukovne osnove izluče te nek se na njihovo mjesto postavi njemački jezik ili pako neka se umanjiti broj satih i zato nek se navedeni predmeti uče u materinjem jeziku, jer sam osvjedočen, da će učenici više naučiti u jednoj uri na tjedan, ako se predmeti podučavaju u materinjem jeziku, nego li u 3 ili 4 ure, ako se u nerazumljivom jeziku tumače.

Slično uređen je i zavod za učitelje u Gorici, a može se kazati, da je tamo još gore, jer neobstoji kurs za hrvatske učitelje, nego moraju prije bud talijanski bud slovenski učiti, da se kod predavanja okoristiti uzmagnu. Nije potrebno pobliže razlagati, kako neshodno su uređena ova dva zavoda. Što se tiče nastave slav. školah u Primorju, pozvao se je g. ministar nauke — žao mi je, što nije nj. preuzvišenost prisutan, buduće se ipak moram pozivati na njegovo zadnje govoro a nebi imao druge egode to učiniti — na zemaljski zakon, po kojem zemaljsko školsko vijeće odlučuje o naukovnom jeziku u pučkoj školi saslušav mnijenje onih, koji uzdržavaju školu. Ovaj stavak je istinit, ali ipak je još dodati, da je u zakonu naročito kazano, da se zemaljsko školsko vijeće ima držati postojećih zakonskih ustanova dakle i ustanove artikula 19 temeljnih zakonah. I ministarstvo može na zemaljsko školsko vijeće, kako je sastavljeno, mnogo uplivati te uz dobru volju odstraniti ono stanje, kakvo je u Istri. Zemaljsko školsko vijeće sačinjavaju: načelnik pokrajine ili njegov zamjenik kao predsjednik, tad referent za administrativne stvari, zemaljski školski nadzornici za pučke i srednje škole, katolički svećenik i 3 člana pripadajuća učiteljskom osoblju za pučke ili srednje škole. — Svi ovi potonji budu imenovani od nj. Veličanstva cara na predlog ministra nauke i bogoštovja. Ovo sastavljenje je očito takovo, na koje bi—kako rekoh, mogla uplivati Nj. Preuzvišenost. Neka mi bude konačno još dozvoljeno nekoliko opazakah na odgovor dan od nj. Preuzvišenosti g. ministra nauke u 148 sjednici na govor mojega štovanoga prijatelja D.ra Tonklija. Nj. Preuzvišenost ministar poznavajuć odnošaje pokrajine utvrdio je, da nije misliti na kakvo germaniziranje Istre a da l vlada to nikako nenamjerava.

Podpuno sam osvjedočen, što sam već u ovoj visokoj kući opetovano tvrdio, da se kod ondesnjih okolnostih nemože niti pismiliti na germanizaciju.

Što se pako tiče tvrdnje, da visoka vlada nemisli na germaniziranje, moralo bi se iz govorah, koje je nj. preuzv. g. predsjednik ministarstva u ovoj visokoj kući opetovano držao te gdje je naglasio pomirenje narodnostih i jednakopravnost, ključiti, da je ovaj stavak istinit.

Nego polag naredbah polazećih od ministarstva nauke i imenito iz toga što se sgadja kod namjestničtva u Trstu, moramo se drugičije uvjeriti: najme da ovi organi goje sasvim suprotna načela.

Uvudjanje njemačkoga jezika u pučke hrvatske škole, noshodna uredba zavoda za učitelje u Kopru i onoga za učitelje u Gorici, kao što sam naveo, zapreke, koje se čino sa strane ovih oblastih uvedenju hrvatskoga jezika u pučke škole, pomanjkanje svake građanske i srednje škole sa hrvatskim naukovnim jezikom, jesu — kao što mislim — dostatni dokazi za ono, što sam tvrdio.

Kako da se slavenski element ili slovenski, kao što se izrazuje nj. preuzvišenost ima jačati njemačkim i njemački s slovenskim elementom u Primorju, u čem tobože sastoji težnja vlade, sasvim mi je nedokučivo.

To može liti lep i okrotan govor nu nikakva temeljita tvrdnja. (Bravo! s desna).

Nj. preuz. ministar je takodjer rekao, da je slobodno Slavenom prisvojiti si njemačku kulturu. Gdje je ta sloboda, ako se direktno i indirektno sili učiti njemački jezik to ako se nemože napredovati kad se je isti jezik prisiljeno učiti u istoj pučkoj školi. (Čujte, čujte s desna).

Nitko nedvoji, da nije sadanji namjestnik u Trstu opojen patriotskim austrijanskim patriotizmom, nu niče se, da mora tko, budući je dobar austrijanac, dobar patriot, takodjer biti dobar namjestnik (Bravo! bravo! s desna). To je što sasvim drugoga. (Vrlo dobro! s desna).

Da bude tko dobrim namjestnikom zahtjeva se nješto više; prije svoga poznavanje jezika pokrajine (Bravo! bravo! s desna), temeljito poznavanje karaktera stanovnikah i kakoću pokrajine, nadalje jednako ljubezno postupanje, jednaka naklonost prema svim plemenom. (Bravo! s desna). S apodiktikom sjegurnošću nemože se kazati, dali nj. preuzvišenost posjeduje ta svojstva. Nema dvojbe o tom, da njegova prouzvišenost nepoznaje jezika pokrajine (Čujte, čujte! s desna!), jezika, koji je govoren od velike većine stanovnikah, kao što sam rekao, od dvie trećine pučanstva. Što se tiče ona druga dva svojstva, pozivljem se na od g. zastupnika D.ra Tonklija navodeno činjenice, koje se tajo prem nisu bile oprovrgnute, kao što na sud o sadanjoj pokrajinskoj vladi, koji sud izrečen od vodje talijanske stranke lje spomenut takodjer u mojoj u visokoj kući od 14 ožujka t. g. interpelaciji, na koju se nije još dosada na žalost odgovorilo.

U toj sam interpelaciji citirao stavak, koji je od velike važnosti, tako da ga i ovdje navadjam, nalazi se u tiskopisu priloženom mojoj interpelaciji. Ovaj sta-

vak glasi: «Sad se je na putu, da se uništi glavno ognjište slavenstva u Istri» — govori se o političkom kotaru Volosko — «Sve, zavisi o nemalaksanju nego služeće se zaslijepljenošću sadanje vlade okoristiti se je moći okolnostmi do svake moguće skrajnosti». (Čujte! s desna).

Štožiji sud nemože se zbilja izreći o kojoj vladi. Ovaj sud nije izrečen od Slavenah nego od razmažena talijanske stranke. Vlada može uzklknuti: «Takodjer ti Brute!» a mi Slaveni možemo joj podvknuti: «Da, nezahvalnost jest nagrada svietu! U ostalom nije naša krivnja, dosta smo te opominjali!» Skranje je doba, da se odustane od dosad u Primorju tjerane politika te da se ju na drugu stazu okrene.

Poslije navedenoga od nj. Preuzv. g. ministra za bogoštovje i nastavu nema na žalost za to izgleda. Videant consules! Ja sam svoje učinio. (Bravo! s desna).

Opet dan 5. Julija.

Na taj će se dan, po naredbi svetog Oca pape Lava XIII., ljetos prvi put častiti po svem katoličkom svietu blažena uspomena svete braće Cirila i Metuda, koji su tisuće godinah nazad noizmiernim trudom i mukom obratili naš slavenski narod na kršćansku vjeru i preočili sveto Pismo na naš jezik, te tako postavili temelj, ne samo vječnomu spasenju, nego i našem vremenitomu napredku i blagostanju.

Na prvi mah svaki jasno vidi, koliko smo dakle mi Slaveni dužni za Bogom toj svetoj braći, što su nas iz tmine laži i poganstva priveli k svjetlu istine i pravog bogoštovja. A isto smo toliko dužni i sadanjemu papi Lavu XIII., što je blagoizvolio narediti, da obćenitim časćenjom tih naših svetih Apostolah od ljeta do ljeta zahvaljuju uz nas i svi ostali narodi svieta Ocu nebeskomu na milosti, koju nam je podielio, kad nas je nastojanjem rečeno braće pozvao u krilo svoje svete Crkve. Sav zamašnjak te papine naredbe može shvatiti samo onaj, koji shvaća kako valja s jedne strane članak vjere o obćenju svetih, a s druge zadatak svjetske poviesti o sblizivanju i upoznavanju raznih narodah među sobom.

U III. se poglavlju Djelah Apostolskih čita, da su u one dni išli u hram jerusalimski Petar i Ivan, da se pomole Bogu. Pred vrati, koja se zvala krasna, sedjaše čovjek hrom od utrobe matero svoje, i prošaše milostinju od ljudi, koji su ulazili u hram. Petar, pogledavši nanj, reče mu: *Vozzi na ti (nas): srebrni i zlata ništ u meni; no ježe (što)*

imam, siš (to) ti daju: Vo ime Isusa Krista Nazareta, vostani i hodi! Na to se Petrove rieči hromi ustade i unidje u hram, skačući i hvaleći Boga. I vidješe ga svi ljudi, gdje ide i hvale Bogu!

Taj hromi jest naš narod, koji već od vjekovah sjedi pred hramom svjetske povjesti, protežuć ruku sad ovom sad onomu, da mu što bače, možebit i neslutec, da će već ikad ustati na svoje vlastite noge. Al mu eno, nasljednik onog istog Petra, papa Lav XIII., svojom do viiek vieka preznanomtom Okružnicom od 30. rujna prošle godine, doviknu i reče: *Ustani i hodi, i uzvo ga za desnicu ruku, podiže.*

To je eto za nas 5. dan Julija, gdje će se ljetos prvi put oriti po svem svietu naša slavensko ime, prvi put pred Bogom u molitvi priznati mjesto, koje nas čeka među ostalimi narodi svieta.

Taj dakle dan mora da bude ljetos i sva ljeta unapred dan naše narodne zahvalnosti naprama Bogu premlostivomu, našima svetima Apostolima, Cirilu i Metodu, i svetoj rimskoj stolici, koja se stara za nas tim više, što zna, koliko nebrojene braće imamo u drugom stadu, pak je rada dokončati djelo Cirilovo i Metodovo, uzpostaviti ljube medju nami i njihovom vjeru i ljubav, te pomiriti i ujediniti braću s braćom, kako smo svi jedne krvi da budemo svi i jedne misli. Naš narod, akoprem jedan od najstarijih, ipak je najnoviji na pozorištu svieta. Šam Bog zna, za što se to tako dogodilo, zato se moramo pokoriti njegovoj svetoj volji; ali sad gdje već znamo i mi, gdje se nalazimo, moramo nastojati, da se izpuno i kroz nas tajni putevi njegove svete providnosti. Ali kako da proslavimo taj veliki za nas dan?

Istina, taj dan nije zapovjedni blagdan nigdje, nego samo u Moravskoj, gdje je sv. Metod preminuo, te svoju svotu dušu Bogu izručio; ali zahvalno i bogoljubno srce hoće i u svakoj drugoj slavenskoj zemlji naći i bez toga način, da se oduži Bogu na daru vjere i nove duševne uzajemnosti sa svimi ostalimi narodi, koji se širom svieta nalaze u krilu svete matero crkve. Taj čemo dan na svaki način biti duhom svi u Rimu, gdje će se u nazočnosti svetog Oca pape na grobu sv. Cirila, brata Metodova, pjevati služba Božja u našem staroslavenskom jeziku, da se ta sveta braća na nebu i opet razblaže, kad na zemlji zaori onaj njihov: *Hoali uzadjeni gospodevi Bogu našemu!* Na koncu još nešto.

Prije Cirila i Metuda naši su se otc i sunec klanjali, te njemu na čast kresove palili. Taj se običaj održao sve do dana današnjega, samo što se sad nepale nikomu na čast, nego jedino

Putujući tako dalje vremena bogme stignu do crnoga mora. Tuj odpočinu jedan dan a na obali morskog nabehu si svakojakih pužićah te se njimi nahrane. Sjutradan zapliva u more, pak putuj dalje. Ali plivajući znali su oni pomoći. Psetance do, kad bi se umorilo plivajuć, uzjahalo bi na mačicu, te bi ga ona plivajuć na sebi nosila; i obratno. Na svakomu otoku maliko bi postajali i otpočinući hranec se morskimi pužići. I tako za nekoliko danah preplovaju srećno crno more. Sad su opet morali duže vremena putovati po kopnu, dok su stigli do crvenoga mora, a za nekoliko danah i ovo srećno preplovaju te stignu živi i zdravi u kraljevstvo, gdje bijaše supruha njihova gospodara.

Psetance i mačica stanu se sad dogovarati, kako bi najlakše došli do prstena. — «Teško će nam to poći za rukom!» reče psetance. — «Ne brigaj se!» prihvali mačica; u ovoj varoši obitava mišji kralj, koji imade pod sobom silnu vojsku — svo samo miševu; ovdje pako nama mačakah pak će se miševi, žim maše vide, jako prepast, a ja ću se zarogoziti mišjemu kralju, da ću me čitavu vojsku podaviti i uništiti, ako mi ne dobavi onoga prstena. — Bora mi, dobro divaniš!» prihvali psetance, te se oboje upute ravno k mišjemu kralju.

Kad oni tamo, al miševi svi kud koji pobjogoše prepanuv se od mačice. Na to ma-

čica kaže mišjemu kralju, da ona treba kakav prsten, pa neka joj ga on kroz svoje miševce kako mu drago dobavi, jer da će mu inače svo vojsku podaviti. — Miševi k miševi stisli se svaki u svoju jamicu prisluškivajuć i čekajuć zmatjeljno, što će se zbiti. Mišji kralj obreče mačicu, da će svakako gledat, da joj dobavi taj prsten, samo neka mu ne uništjuje miševah. Na što psetance i mačica otiđaju.

Kad su ovi otišli, kralj mišji sazove sve svoje miševce, pak postavlja jih u red ovako njih rekne: «Vjerni moji podanici! Veliki namet i zlo svalilo se na nas! Čak iz drugoga kraljevstva došla je ovamo čudna nekakva zverica — mača, koja žive miševce ždere, pak zlo i naopako po nas i po naše kraljevstvo, neizpunitimo li ono, što ona traži. U careve kćeri naime imade nekakav prsten, koji ona uvjek pod jezikom drži, da joj ga tko neukradne. Taj prsten ako dobavimo, sretni smo za navijek; nepedje li nam pako to za rukom, tad smo propali! Nego bi li se između vas našao koji junak, koji bi bio kadar dobavit taj prsten?» — «Ništa laglje!» ozva se jedan mali mišić iz kuta. — «Pa kako to misliš izvesti?» zapita veselo kralj. — «Lahko!» odgovori miš. «Carevna, prije nego legne spavati, svaku si večer dađe donijeti u zdjeli vode, kojom si pere zube, a ta voda obično ostane do sutra na stolu. Ja ću lepo doći, provaljat se u onoj vodi, pa

ću onda onako mokar prelatiti dva, tri puta spavajuću carevni preko ustijah. Ona će na to iza sna početi pljućkati i frkati, te će tako izpljućkati izpod jezika onaj prsten, koji ću ja onda brže bolje pograbit, te s njime kroz luknju uteci. Nadam se, da će mi to svakako poći za rukom».

Čuvši to kralj, pohvali miša, te mu obreče, da će ga imenovati dvorskim maršalom, ako mu dobavi prsten.

Miš podje pa kad se je smračilo, dovnuče se u svoju, gdje je carevna spavala, te učiniv sve onako kako je rekao kralju, dobavi se prstena, te ga predade sutradan svomekralju.

Mišji kralj naloži, neka se svi miševi dobro priprave, i neka budu na oprezu, jer ako navali mačica na nje, da se barma koliko toliko brani. «Tko je moj, bilzu jame stoji» pridoda kralj.

Malo kašnjo dodju psetance i mačica po prsten. Sva silna vojska mišjega kralja drhtala je od straha pred mačicom. Na to mišji kralj uruči mačicu prsten.

Mačica mu se liepmi riečmi zahvali i oprost se s mišijim kraljem; mu na polazku pograbi ipak nekoliko miševah od kraljevsko pratnje, koji bijahu bliže vani.

Tko je sad veseliji od našega psetanca i mačice?

putu nisu se mogli složiti u tom, tko da od njih dvoje nosi prsten. Psetance kaže, da će ga ono nataknut na rep, a mačica neka, van hoće da ga ona nosi u zubih te se nakon duge prepričke složu napokon u tom, da ga mačica nosi. Prepiljav srećno crveno crnomore, bijahu već došli blizu žala morskoga, kad al najjednom bac se iz mora riba. Mačica, budući popašna za ribom, zine na nju, a prsten padne u more.

Eto jada i muke! Čleli njihov dosadašnji trud bijaše utaman i Psetance navali sat kao biesno na mačicu, što nije dala, da ono prsten nosi; a mačica, vidjeć da je kriva, poklopi se pa šuklac!

Izplivav na obalu, ostanu tuj dalje vremena, hranec se morskimi pužići, što su jih krajom obale brali. Nesmiđu svomu gospodaru na oči bez prstena, probave oni drugo vremena na obali morskog.

Jednoga dana lovili ribari ovuda ribu, pak je bili uloviti vrlo mnogo, te pridju kralju, da osuše mreže. Pregledavajuć lov, opaze oni, da jim je jedna riba na polak mrtva; s toga odluču, da će ju dati psetancu i mačici. Što i učine. Psetance i mačica navale jesti ribu. Kad tamo, al nadju u njezinu žoludcu prsten. A to bijaše ista ona riba, za kojom je mačica posegnula bila, i koja je u onaj isti onaj, kad je prsten pao u more, dočekala ga i proždria.

u znak narodne radosti i veselja. Ajda dakle, neka u taj isti znak i u predvečerje onog dana zaplamsa naš narodni kres na svakom hčmku, na svakom brdu i na svakoj planini naše mile domovine, da se tako na daleko i široko ugleda i saznade, gdje borave i stanuju Slaveni, tđ kako se sa svojom ostalom braćom vesele i raduju slavi svojih svetih vjersvjestnikah, Cirila i Metuda, i svojoj ljepšoj budućnosti u kolu naprednih narodah svieta.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu 14. lipnja 1881.

Dne 8. je carevici Rudolf sa svojom mladom suprugu prispio u Prag, gdje su ga po običaju veoma sjajno dočekali. No velikih svečanosti po višoj želji nije bilo, jer da je mlada snaha prevec umorena još iz svog puta u Ugarsku. Nekoji njemački listovi vele, da su se morale skratiti to svečanosti, jer da su je Česi mislili okrenuti u demonstraciju svojih narodnih težnjah, a to da je uplašilo Magjare, pak da jih je trebalo umiriti. Samo da nedodje vrijeme, kad bude trebalo miriti i Slavene, jer je tih nesnosljivih magjarskih mušicah malo prevec u zraku.

I baš se sad čuje, da će najbrže i ovaj put sve naše nade po vodi u more, jer da Magjari kopaju jamu pod Taaffejem i njegovim ministarstvom, tđ zajedno sa ustavovierci da kane osnovati nekakvu središnju stranku, kojoj da bi imao biti vodja graf Coronini, a najposlje i predsjednik ministarstva mjesto Taaffeja. Tako da treba tumačiti s jedno strane škandale, što su je ovo zadnje vrijeme Niemci pravili u carev. viećnici, a s druge onu tobožnju pomirljivost, kojom su htjeli da zaslijepe Čeha. Rekosmo, da zaslijepe, jer im nije pošlo za rukom, buduć se u nevjeri prengigli tđ odali, a Česi si taj njihov opak postupak dobro zapamtih, ako im bude što koristilo. Na koncu konca, Niemci ne traže drugo, nego da se ma pod kojom krinkom usuljaju opet u ministarstvo, pa onda da stanu tlačiti još i gore, nego su ikad do sada.

Careninsko se viceć odgodilo prvih danah ovog mjeseca na neizvjestno vrijeme. Istarskim zastupnikom u Delegaciji bio izabran Dr. Vidulich, a njegovim zamjenikom Lazzarini. U prvom se tromjesečju nabralo ljetos mnogo više daćah nego lani. Car je potvrdio novi zakon proti lihvarstvu.

Tko sad veselji od petlanca i mačice? a kako da se i nevesele nad tolikom srećom! Čim su izjeli ribu, odmah krenu na put te za nekoliko danah stignu zdravi i veseli doma, i predadu prsten vojnu gospodaru.

Gospodar jim se nemalo začudi videć, gdje mu doneseše prsten, te neznađijaše, kako da jim bolje udvori. I od to doba gospodar njihov još jih većma zavoli.

Zatim stavi taj tajinstveni prsten pod jezik, pak zamisli, da mu se stvori na mjestu dostu svakovrstnoga jela i pila, da se malko okriepi, jer odakno je izgubio bio prsten, oskudjevaao je nehog na svemu i lukavno je živio. Nahranl takodjer i psančane i mačicu, te jih je od sada pazio kao kap vode na dlani.

Zatim opot zamisli, da mu se stvori kod njega njegova supruga, carevna, koja mu je ukrala bila prsten, te ga ružno iznevjeriv s njime pohjega.

Pak čim on to zamisli, namah se ona pred njim stvori, na što ju on dade razgrtat na konjske repove radi nevjere. Ej nevjeru, nikad te ne bilo!

Naš je putnik od sada sjajno i udobno živio, i nije mu ničesa manjkalo. Prsten čuvao je bolje nego prije, i nije se više ženit htjeo misleć valjda, da je sav žepski sviet onako nevjeran.

Kad je umro, i komu je ostavio prsten, mačicu i psančane, to pravo neznam. A tko nevjeruje, da je ovako bilo, slobodno mu je pitat koga godi hoće.

Zabilježilo Nikola Šimatović.

Opet se radi o izvedbi domobranskog zakona u Boki kojsorskoj. U Spljetu Talijani ustali opet na noge ju-načke, da spase svoju tobožu u pogibeli nalazeću se narodnost, pak šaraju i prosvjeduju proti pripravam, što se tamo čine za nove občinske izbore.

Ugarski parlamenat bio zatvoren prestolnim govorom. Sad je tamo sve na noguh radi novih izborah. Onomadno su i naša braća Srbi imali sastanak u Novom Sadu, da se dogovore, kako će i koga će birati. Netreba ni reći, da će se oni i ovaj put ljudski držati, kao uvijek. Njihovi će poslanici u parlamentu imati podupirati Hrvate u branjenju svoje samouprave, a u pitanju narodnosti raditi uzajumno sa Rumunji i Sasi, a mi ćemo dodati, ako Bog, da, i sa Slovenci. Hrvatski se sabor sastaje na kratko vrijeme dne 20. tekućega, pak onda će se i on zatvoriti, a zemlja biti pozvana, da bira novo zastupnike. Po jednih je viestih spojibta Granice već dogovorona i odlučena stvar, a po drugi hjoj Magjari još uvijek čino svakoake zapreke. Skoro svta hrvatska zastupstva prosvjedovaše proti riešenju riečkog pitanja upravnim putem. Dne 18. tekućega hoće se u tu svrhu sastati i riečka županjska skupština.

Kao što Niemci Bismarka, tako su i Francezi ustali krotiti svoga Gambotu. Nakiđan odnio iz Sennta poraz, kojemu se nije ni u snu nadao. Sad svi drže, da će se osvetiti, al još nitko neznna kako. Franceska vojska ima još uvijek dosta posla u Tunisi, koji je pravo rieči postao gotovom franceskom pokrajinom. Talijani neće, da priznaju odnosnoga ugovora. Veli se, da im zubi ciede za Tripolisom. Srbski knez Milan odišao u pohode evropskim dvorom, da razpita, kako bi mu se držati, kad bi i njemu, poput rumunjskog, narod ponudio kra-ljevsku krunu. Bivši već u Beču i Berlinu, sad boravi u Petrogradu kod cara ruskoga. U Rusiji radi neokret-nosti ruskih carskih doglavnikañh uvijek jednako. U dalekom istoku Merv će doći putem ugovora u ruske ruke. U Afganistanu pobiđiše pristaše ruski. U Bugarskoj ni izdaleka da se pomiro narod i knez. Arhanasi su sasvim podlegli turskoj vojsci i bezobzirnosti.

Za potresom postradali Zagreb i okolicu. *)

Na otoku Krku: Grad Krk: G. g. T. P. Balbi f. 2, Ivan Zavadlav f. 2, Tomičić f. 5, L. Wurmbrand f. 1, F. Sbišan f. 1, A. Bonapace f. 1, Bolmarcič, od-vještnik f. 1, F. Colebrini, savjetnik f. 5, P. ž. g. M. Celebrini f. 5, P. ž. g. Bozanić f. 2, P. ž. g. M. Oršić f. 4, M. ž. g. Andre Purga f. 1, pop Ivan Volčić f. 1, pop Josip Zic-Klačić f. 1, pop Fran Dr. Volarić f. 2, P. ž. g. P. Petriš f. 2, A. Schinighoi f. 1, V. Ilić f. 1, Lazzini f. 1, Böhlm f. 1, I. Scomersich f. 1, O. Daniel Zec f. 2, O. Carevko Buić f. 2, N. N. f. 5. — Ukupno f. 50. — U Vrhniku: M. ž. g. pop Mato Zahija f. 1, M. ž. g. pop Josip Volarić f. 1, M. ž. g. pop Mate Fugošić f. 1, M. ž. g. pop Nikola Butković f. 1, pop Ivo Oršić f. 1, pop Ivo Harbić f. 1, pop Josip Brusnić f. 1, Ivan Bozanić 25 novč., Miko Volarić 30 novč., Mate Trinajstić f. 1, Ivo Zic 70 novč., N. N. f. 1, F. B. Randić f. 1, Iviolin Volarić 30 novč., Bozanić Ivo Ivov 50 novč., Ivan Volarić 25 novč.,

*) Ova svota sakupljena je na otoku Krku uz vrlo nastojanje tamošnjega odbora sastojega od Miroslava Colebrina, M. Oršića i Dra. Frana Volarića. Mi tu nam priposlatali svotu odasijelimo na dotično mjesto u Zagreb, te čino u svoje vrijeme primitak od tamošnje oblasti javiti.

Uredništvo.

— Ukupno f. 12, 30 novč., — U Baški: P. D. rodoljub u Baški f. 5, M. ž. pop Petar Zubranić f. 2, M. ž. pop Marko Barbarić f. 2, M. ž. pop Jerko Toić f. 1, — Ukupno f. 10. — U Poljicah: Puk Poljički f. 1, 76 novč., M. ž. pop Miho Mužina f. 1, 24 novč. — Ukupno f. 3. — U Dobrinju: Podobćina Suzan f. 6, M. ž. pop Ivan Justinić f. 1, M. ž. pop Vinko Semitekolo f. 1, Lucia Gutt f. 1, Ivan Kirinčić 50 novč., J. J. 40 novč., Nikola Černčić 10 novč., Juraj Justinić Kundić 10 novč., Puk Dobrinjski f. 6, 16 novč., — Ukupno f. 16, 36 novč. — U Puntu: Puk na Puntu f. 2, 95 novč., M. ž. pop Josip Mrakovčić f. 2, 05. — Ukupno f. 5. — U Korniču: Puk na Korniču f. 4. — Ukupna svota f. 100, 66 novč.

Smješice.

1. Noka mati zapita svoga sina: «Milana, što bi ti najvolio bit?» — «Pravoslavni pop!» odvrnu dječak. — «Pa zašto upravo pravoslavni?» nastavi mati. — «Zato, jer je njemu najlakšo; što znade, to odčita pred oltarom, a što neznna, onda pobjegne unutra!»
2. Podje noka prostakinja k odličnoj nekog gospođi u posjet. Došav u sobu stane razgladat po sobi ovo, ono, i pitat, kako se koja stvar zove. Selj-kinja nije nigda vidila ni željezne peći. Bilo to zimi, a peć bijaše ljudski zagrijana. Seljkinjin najzad, oklopiv oba-dvoma rukama vruću peć, zapita: «A što vam je ovo, gospo?»
3. Pozdravi seljak seljaka sa: «Hva-ljen Isus!» — «A gdje ti je «i Ma-rija?» primjotit će susjed, htjuć ga time ukorit, da uz ime «Isus» valja da se spomene i ime «Marija». — «Ostala je kod kuće vared krumpiro», odvrnu se-ljak sasna prostodušno, misleć da onaj pita za njegovu ženu.
4. Bilo dvio drugarice, pa se jedna od njih zaručila za jednoga momka, i za tri dana valjalo joj poći k oltaru. Reći će zaručnica svojoj nezaručenoj drugarici jedno tri dana pred svatbu: «Ah, drugo moja, lahko ti je Bog dao!» — «Ma zašto?» zapita ju ova. — «E, bono; godina po godina, pak čošćeš ti liepo udat, al kad ću ja jađna!? Danas je potak, tek sjutra subota, gdje li je još nadjelja!»
5. Bilo u zatvoru puno nekakvih ljudi. Malo zatim dodje i ciganin medju nje, te jih zapita: «A zašto ste vi u zatvoru, ljudi?» — «Netko će reći: »Ukrao sam vola« — netko: »ukrao sam ovcu« — netko: »ukrao sam ko-njicu«, i tako svi redom izkazivaše, što je koji skrivio. — «I pravo vam je» reći će ciganin »zašto se pačate u moje poslove!»
6. Potukli se Kranjac i Vlah, pa se Kranjac hvalio, kako je Vlaha ošam-matio. — «Sem prokletoga Vlaha utu-kał, sem ja njega korbacem po glavi tipa, tapa, a on mene samo kad tad kolcem ždrok! Onda je Vlah kot tat po-begel, a mene su kot gospona odnesli u plahiti doma.»

N. Š.

Bratovščina hrv. ljudi u Istri.

1. Petar Dorčić župnik f. 6,
2. Marko Mrakovčić svećenik f. 1,
3. Petar Čubranić svećenik f. 1, 4. Marko Barbarić svećenik f. 1, 5. Jeronim Toić svećenik f. 1, 6. Petar Mih. Bonifačić svećenik f. 1, 7. Fran Dorčić svećenik svi iz Baške f. 1, 8. Jakov Lužnik učitelj u Klani f. 2, 9. Matija Oršić župnik u Cresu f. 1, 10. Josip Jano kapelan u Ručavcu f. 1, 11. Matko La-

ginja obć. tajnik u Kastvu f. 2, 12. M. Zahija župnik f. 1, 13. Josip Volarić svećenik f. 1, 14. Josip Brusnić svećenik f. 1, 15. M. Mahulja svećenik novč. 30, 16. M. Volarić svećenik novč. 30, 17. Petar Bolonić svećenik novč. 30, 18. Josip Harbić svećenik novč. 30, 19. Petar Dminić svećenik novč. 30, 20. Kata Parčić učenica novč. 30, svi iz Vrhniko 21. Stjepan Glavić kmet u Bo-ljunu novč. 30, 22. Fran Francetić kmet u Boljunu novč. 30, 23. N. N. u Boljunu novč. 30, 24. Vjek. Vlah dekan u Kastvu f. 1, 25. Franjo Goitan, kapelan u Opatiji f. 2, 26. Franjo Bah-man liečnik u Bistrici f. 1, 27. Leopold Bahman djak u Bistrici f. 1.

Narodno gospodarstvo.

Kako da obranimo voćke i žune od gusjenica. Hrvatski narod, njegoliko godinalh bjeon podjednjo svakoakimi elementarnimi nezgo-dami i nerodnicom, morio bi tim više nastojati, da si burem koju vrst ploda u toliko osiguru, u koliko to u njegovih silah stoji.

Razmotrimo ovime jedan stetan pojav, koji nam umanjuje plod voćakah, naime pojav gusjenicah.

Naše predjelo pohadnju u većoj mjeri i češće shledeću gusjenice, škodljive u većoj mjeri šumam, voćnjakom i povrtlju, mahno: glogov prelice (hombyx chrysothoe), grabrov prelice (hombyx neustr), četnjak (hombyx processionalis) i gubar (hombyx dyspar). Od ovih opet je najčešći i najrazprostranjeniji glogov prelice. To je ona gusjenica, koje gnježdu vilimo kao klupko zapreleno na granicah hrasta (osobito žilvjenika i livad-njuku), gloga, drugih vrst živiećnog trna i drveća te voćakah.

Vozeć se ima nekoliko danah iz Ogulina u D. Kupčinu opazilo sam u Pokupju na hrastih, u živicah i na voćkah silosiju za-prelenih gnjezdah ote gusjenice. Ova neće biti ove godine samo u Pokupju, nego sigurno i u drugih nizinah naše domovine.

U navedenih gnjezdih moći je vijetiti gusjenice, koje su još prošle godine izlezene i zimu u njih prospavale. Osim toga nalazi se u većini gnjezdah i jajah leptirovih. Ni gusjenici, ni jajum nenaukoiti u dobro zapre-đenom gnjezdu ni najjužna zima, kao ni najjužna i najnajgija kiša, a ni tuća ni mraz. Zato se oti gusjenica i razprostire i uzdržuje tako silno, i to tim više, što ju ptice radi njezine dlakavosti gutati neće. Ova gusjenica čini dosta veliku štetu mladim šumam i svako-jakim voćkam. Ono ne samo da obrsti sasna list na drveću, nego jede u proljeću i pupolje, što je osobito na štetu voćarstvu.

Da si spasimo plod voćkah, u koliko to line elementarne nezgode, kao mraz, za evieta presuhi i dulje trajaju žužni vjetar, najstiećne-kuću itd. nebi preprećite — dužnost je po-lićkih oblasti, da glede čišćenju živicah, šumah i voćkah od navedene gusjenice izdadu naj-strožiju naredbu i o tom nastoje, da se ta-lovoj naredbi i udovoljavaju; jer žalibože naš seljak (a baš i obrtnik, mnogi vlasteha i drugi) mirno i bezbrizno gledaju gamad, koja im i ono ploda odumizlje, kojim bi mogli više putah svoju djecu zahaviti, koj bi im pomogao prehraniti ih a unovćen i mnogu manju potrebu im podmiriti. Za to sam i napisao ove redke.

Očistiti drveća od ove gusjenice sasna je lahko. Pošto ona zimi i ranog proljeća množinom u gnjezdih na okupu prstava, a i kašuje, kada na brst izlazi, izlazi u sku-pinalh i svoja stara gnjezda skoro nikada sasna neostavlja, to valja takova gnjezda sa granicah skidati i sažgati, ili gusjenice po-četkom svibnja, kada jošte u većit okupih osobito na doljnih granah sjede, pomno sabrati ili otrešti i sgnječiti. Nadalje moći je konceem mjeseca svibnja i početkom lipnja snueđe-sivo zaprelene čaurice medju listićem a zatim do kolovoza više biete leptire, koji po danu najrude sjede medju listićem drveća i prmlju, ali i na stablu, sabirajući te gnječiti!

Nadati se je da će naše inače brižljive koli provincinalne toli i krajiške političke oblasti, narod upozoriti i uputiti ga, a ako treba i naložiti mu da prenu naputku tam-nani ovoga neprijatelja svoga dobra.

Iz Obzora.

Frantina i Jurina.

Fr. Kadē si bil Jure, da te nis toliko vreme vidil.
Ju. A dote va Istrije sam bil po svojah posl.
Fr. Ma ti valjda kad gredaš timo dola, ne gredaš ni k sve-toj misl.

Jw. Ča tako ti misliš, da sam postal sada luteran.

Zr. Aj ne mislim né, nego prišlo mi je na pamet da kad nisi ne povedaš od Pistol ni od svetega Vandjela, kako imaš navadu, da tako valjda no grejovaš ni k svetoj misi.

Jw. Aj sam bil u Pazinu i na Rim na dva Augusta lani, i to leto na Liberatovu, sam sam ehl pol obli sveteh mis pevat samo latinski, i toje da ti nisam nis povedal zaš nizam razumeš ča se je pevalo.

Zr. A Bože moj kako to, tór u kvarnar i osmanu ja sam bil pul soldati celo leto va Pazinu, pak vavek sam ehl pevati Pistole i s Vandjelle samo hrvatski.

Jw. Na nu da biš sada bil va Pazinu biš drugo rekad.

Zr. Ča dakle valjida sada su nastali i kmeti taljani.

Jw. Aj da nisu né, nego leh gospoda i gosp. Klobučarič šnjima da nota drugdje nego da se peva pul veteh mis taljanski ili latinski, ča ti ja znam.

Zr. A tako li, kako si mi povedal da se jo pul tih dvoch s. mis pevalo taljanski ili latinski, to dakle ni bilo valjida nijednoga kmeta ta put va crekve po staremu običaju lego sam ti, i samo sama gospoda taljani.

Jw. A Bože moj kako ni, kad nijedan put nisu mogli ni va crekve stat od sila ča je jih bilo pronatpano, a gospode taljani nis ni jedan put nabrojil višo trih.

Zr. Dakle zaš se ni pevalo hrvatski, ali su mordn zgbill omu knjigu, koju zovu Škavac.

Jw. Aj da nisu né, lego da bi bil gosp. Klobučarič uvredil neku gospodu, kad bi bil razumeš kmeti: *Zako, zjedn dolo iz Škavac.*

Zr. Tuko to ti je i prediku delat taljanski.

Jw. Aj bogme ni, zaš sam dobro razumeš kad je rekad, dajte obilatu lemozinu svetomu Liberatu.

Različite viesti.

Preuzv. g. Dr. Josip J. Strossmayer biskup djakovački prispio je 9. O. m. na večer u Trst u pratnji preč. G. Dr. Franja Rački-a. Sljedećim dnevom odputio se je u Rim, kamo je bio pozvan, da sudjeluje kod pripravah za proslavu blađdana sv. Cirila i Metuda. Kod slavenskoga hodočašća bit će Strossmayer središte ctologa pokreta.

Prezv. g. Dr. Đinko Vitezic zastupnik na car. vijeću prolazec iz Beča kući zaustavio se je u Trstu 4 dana te se podao 9. t. m. preko Krika u Zadar, odkle će krenuti u Italiju. Za vrijeme svečanosti sv. Cirila i Metuda biti će u Rimu te će zastupati naš narod u Istri i Izzrali. Nj. svetosti papl Leonu XIII. zahvalnost nad brigom, koju goji naprama Slavenom u obće te kako se trsi, da se silrži zapadna i iztočna crkva.

Gosp. Franjo Jelusic dosadašnji komesar kod ovrdešnje c. k. finanelnije dlrke koje linovanov je od fin. ministra za finaneljnoga inspektora u Puli.

General Uhatius, iznastatelj novo vrsti kanunah, ustrelno se je 4. t. m. u Beču. Nezna se za pravi uzrok njegove smrti, veš se, da je upravo kod prolazidjanja novih kanunah imao nepriliku, u obće ostavio je za sobom njekoliko ređakah, gdje kaže: da nemože dalje živiti. Prošloga pako mjeseca ustrelno se je podmaršal Tegethoff brat čuvenoga admirala istoga imena. U kratko dola uzvi sil dakle generali Uhatius i Tegethoff dragovoljno svoj život!

Vriedno nasljedovanje. U Rimu sastali su se nedavno urednici svih listovah u Rimu izlazećih, te su zaključil, da neće više u svojih listovah navoditi slučajevah samoubojstva, nohvjstva, kradje, ostalih manah, koje žigošu javni moral, jer da se vidi, kako ovakove viesti upravo pospešuju silbno prekršaje. Kad se uviek čitaju, nisu već tako mrziki, kako su po sebi; uz to se potankim opisivanjem groznih zločina u mnogih životinjska narav još jače podražuje. Kako god se nad čitilim opisivanjem ružnih parnicah sgrađa dobar čovjek, tako se nad njimi veseli opaki, jer ga upućuju, kako mora biti kasnije ozbiljniji da ga neulove. Neima dvojbe, da su novine svojimi noticama pripomogle te je javni moral već na nišću pa zato je spomenuti dogovor urednikah svakako važan godogaju.

Benedek i bubnjari. O pokojnom Benedeku pripovieda se vrlo mnogo anekdotah, od kojih evo jednu zabilježimo: Benedek nije bio prijatelj Čehom, pa je to znao svagdje i svagda javno pokazati. Koracajući jednom redovi vojske, zape mu oko o visoka bubnjaru, dugo gusto brade. Benedek ga zapita po običaju iz koje li je zemlje. »Čeh« odvrnu bubnjari. »A ovi tuj?« zapita opet Benedek, pokazav na glasbenika. »Česi« odgovori opet bubnjari. »A ovo je takodjer Čeh?« našal se Benedek, pokazav na psa, koji je stajao uz veliki bubnar. »Ne, občelenca« odvrnu vrlo ozbiljno bubnjari »to je Magjar«.

Carov dan princesi Stefaniji. Kako doznaje »P. Lloyd«, darovao je car princesi Stefaniji ljevu škrticu, u njoj sto zametakah, a u svakom zametaku sto dukatnih.

Italo se je oprostil s kraljevićem. Kad se je kraljević, odlazeći iz Budimpešte, vozio na kolodvor, stade nekaki Magjar seljak vikati, hježeći za kočijami: »Stani! stani!« Naravno, da kočije nisu stale, ali je policija ustavila seljaka i pitala ga, što li hoće, a na to će prostodušni Magjar: »Ho sam se oprostil i podati kraljeviću na razstanku ruku!«

Udaja jedne indijske udovice. Među Botil, bogatom i uglednom plemenu Hindusa u zapadnoj Indiji, vlada velika uzurjanost, što se je kod njih prvi put sbilo slučaj, da se je jedna udovica iz njihove kaste udala. Ta žena, kojoj je 27 godinah, udovica je već od svoje desete godine. Ona i njezin sadanji vjeranik, obojica Botil, utekoše u Bombay, gdje sklopilše brak za štitom »druživa za udaju udovicia«. Malen dio urodjenih reformerata odobrava ovaj brak; ali velik dio kaste jako je radl toga ogorčen. Jedini Botla, koji je prisustvovao vjenčanju, izobčan je, a rođak bilve udova nastoje izhoditi, da se vjeranici nihto i izručie, ključve ča da su ukrali dragulje. Natroba dvojiči, da bombajska vlada neće prodati vjeranikah.

K slavenskomu hodočašću u Rim. Kad je sv. Otac doznao, da namjerava mnogo hodočaštnikah doći u Rim, da proslavi svetak sv. Cirila i Metuda naručio je kardinale Ledohovskomu, da skribl za svečani doček slav. hodočaštnikah. Po izjavi g. kardinale osnovao se je takodjer tamo poseban odbor sastojeci od članovah: O' Callagan, prior sv. Klimenta, gdje će se vršiti svečanosti; Toroni, ravnatelj rusko-kat. sjemeništa; Dr. Precawlock, predstojnik poljske crkve sv. Klauđija; Dr. J. Crnelić, kanonik sbora sv. Jeronima i markiz di Baviera, urednik lista »Observatore Romano«. Odbor skribl za stano ve i druge potreboče. Sv. Otav želi, da se cela svečanost obavi u crkvi sv. Klimenta (u toj crkvi leže ostnuel sv. Cirila) i to na 3, 4 i 5 julija, u jutro bit će najprije sv. misa polag latinskoga obreda a zatim staroslavonika misa. Svečani govor držati će na više želju biskup Strossmayer i to u hrvatskom jeziku. Dno 5. julija blagoslovit će kamion kupole, koju misli sv. Otac podići na čast slavenskim apoštolom Cirilu i Metudu. Taj dan bit će i hodočaštnici primljeni od sv. ota u svečanom audienlji. Čitamo u »Katoličkom listu«: Javljaju nam prijatelji iz Bosne i Hercegovine, da se i onud kupie hodočaštnici, koji će se priključiti Hrvatim. Iz Hercegovine polazi i jedan Turčin i Dalmatinacah se pribire, te će medju njima biti i gospodjah te gospodjah, po tom se gospodjo s naših krajevah neka neplašne, da će mozdia biti same. Što se tiče pravca i dana, kuda i kada da se putuje odbor naš njo mogao sam ustanoviti, nego je to propustilo svakomu pojedincu. On samo javlja, neka svaki tako udesi putovanje, da bude 1. srpnja u Rimu. Bože će svakako biti, da ih podje njekolicinu u druztvo, jer je samu teško putovati, naročito u tudje krajeve, pak još pripvut. Oni dakle, koji još druga nelmaju neka u to vrijeme dođju ovamo, pak će naći druztvo. Koji bi želio putovati morem (a taj put jest najjeftiniji, i u ovo vručie vrijeme dosta zgodan) mogao bi se u Trstu priključiti Čehom i Poljakom, koji dolaze onamo 26. odkle će na Ankonu. Tko bi tim pravcem pošao uz put bi postojelo glasoviti Loreto te bi gijelki svećenik mogao srotan biti, pa u kucići matore Božma čitati sv. misu. Nadalje je sbor sv. Jeronima u Rimu zaključio u svojoj sjednici od 25. avinjaha, da će hodočaštkom iz Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, Bosnu i Hercegovine, koji dođju na ovogodišnju svetkovinu sv. Cirila i Metuda učiniti ovo pogodnosti: 1. dati sedam pristojnih sobah u svojem zavodu za isto tolike osobah; 2. nekolicini ubogih hodočaštnikah davati šest danah po tri taljanske lire na dan za stan i za hranu; 3. svećenikom misu u svojoj crkvi uz milostinju jedne lire i 20 centinah za svaku misu; nu ti imaju donesti sobom celebret od svoga biskupa i pristojnu odjeću i to samo za služenje lica mašenje, nego i da budu mogli pred sv. ota papu. Javlja se uz to da se u uglednoj gostionici *alla Minerva* plaća svaki dan za stan i hranu 9-10 ltrah. (1 ltra ima naših po prihl 50 nč.). Tko želi iz Istre poć, valja da se sprema. Treba li stogod saznanati, neka se obrati na uredništvo, koje će stojati svakomu na uslugu.

Književne viesti.

Spovednik in njegova služba. Izašla je na svietlo od nas već u ovom listu oglašena knjiga pod gornjim naslovom. Ima preko 300 stranicah. Napisao ju je Fran Kosce župnik u Truškah (post Capodistria) a prodaje se kod pisca za cieniu od for. 1.20. Ovo vеле pomno i zanimivo djelo preporučuje sam biskup s rijećmi: »Izvanje rukopisa: Spovednik in njegova služba, napisao Fran Kosce, radošno dozvoljavamo i knjigu svećenikom preporučujemo«. Juraj v. r. biskup.

Ličnički vlastnik. Organ sbora liečnikah kraljevine Hrvatske i Slavonije. Pod ovim naslovom izlazi već petu godinu u Zagrebu strukovni list za liečnike jedanput na mjesec te je namljenjem sborskim članovom. Za nečlanove predplaća 5 for. na godinu kod sborskoga blagajnika D-ra Bauera.

Ték Novacah polag Borse u Trstu od 1.—15. Junija 1881.

Dne	Car dukat (cokolj)	Napoli	Lira star.	Prlt ere. bro (agto)	Dne	Car dukat (cokolj)	Napoli	Lira star.	Prlt ere. bro (agto)
1	6.50	9.30	11.64	—	9	6.51	9.29	11.63	—
2	6.50	9.29	11.64	—	10	6.50	9.30	11.62	—
3	6.49	9.29	11.64	—	11	6.50	9.29	—	—
4	6.50	9.29	—	—	12	—	—	—	—
5	—	—	—	—	13	6.50	9.28	11.63	—
6	—	—	—	—	14	6.50	9.29	11.63	—
7	5.51	9.31	—	—	15	—	—	—	—
8	6.50	9.30	11.62	—	—	—	—	—	—

Pregled tržanskoga tržišća dne 15. Junija 1881.

	OD	DO
	for. nač.	for. nač.
Vosak primorski i ugarski za 100 k.	—	—
Kafa Portoriko	63	73
S. Domingo	60	69
Rio polag vrsti	54	59
Cukar austriljski	38/25	37/50
Orlovje trave buhača (Gri- santonio)	115	170
Narančo, skrlnjica	2	5
Karube puljezke za 100 k.	7	7 25
Ivanitinsko puljezko	17	17
Smokve Kalamata puljezko	9	0 50
Limuni, skrlnjica	3	0
Budemki lišiti mendulo pulj. za 100 k. dalmatinsko	70	60
Lešnjaci	31	32
Šljivo	19	21 50
Pšonica ruska	12	12 25
ugarska	12	12 50
galačka	10 75	10 50
Kukuruz (turkinj) ruski	0 50	0 60
ugarski	—	—
Raž	—	—
Jošam	7 50	9
Zob ugarska	7	8
urubnaska	—	—
Pasulj (ažol), polag vrsti robe	10	12
Bob	12	12
Leća	12	12
Orlži taljanski	10	21 50
Ingleski (kitajski)	13 25	16 50
Vuna bosanska	108	115
morejska	118	125
arbanaska	123	—
istarska	—	—
Daske koruško jolovica	47	60
Staroško	47	70
Gledje	10 20	12 00
bulovica	7 50	19
Ulje Italj. najlje vrsti za 100 k.	57	38
najbolje	63	63
srednje vrsti	38	—
dalmatinsko	38	—
istarsko	38	39
Kameno ulje u bečilah i kasetah	10 50	10 75
Čeže strojna naške	103	136
suho volovje naške	70	35
dalm., ist. i bos.	70	100
Janjeće naške za 100 kom. dalmatinsko	65	35
kozjo za 1 k.	50	70
vuveno slane	55	70
suho	—	—
čeže za 100 kom., u srebru	28	37
Bakalar za 100 k.	28	31
Sarđele i baril za 100 k.	13	25
Vitriol modri za 100 k.	20	27
Maslo	67	100
Loj dalmatinski i naški	39	40
Salo	70	—
Slanina	60	66
Rakija etolitar 100 litarah Galvizi istarski za 100 k.	30	—
Ruj naški	4	—
istarski	6 50	—
dalmatinsko	6 25	0 50
Lišće od javorlike	12	14
Vineke sitogodne (Gripula)	—	—
sploh	31	48
Med	28	—
Lumber (jabačice od javorlike)	12 25	13
Pukal baril od 100 k.	3 75	9
Čunje (štrac) za 100 k.	2	18
Katran dalmat.	14	16

Prva Istarska TVORNICA VOSKA

Sinovah Antona Artusi u Rovinju

nagradijena II. darom na izložbi u Gradecu videć kako sve više raste poraba njezinih vošćanih proizvodah te povećav tvornicu pruža svojim konsumentom cienne i pogodne uz koje se nije bojati konkurencije. — Nudja svoje proizvode (svieće, duplire, sveće bojadisanne) po f. 2.20 kilo

II. " " " " " " 1.80 "

III. " " " " " " 1.60 "

Bojadisanne sveće na ulju " 3.—

Tko odmah plati odobro 3%, odbitka (skonto), ili pako na četiri mjeseca bez odbitka. Roba slobodna od vozarino do vsake željezničke stacije.

Sve navedene vrsti uz cieniu tvornice nalaze se u zakladah:

u Piranu kod g. A. Casali.

u Pazinu kod g. Mazzarelli & Mizzan.

na Rijeci (Flume) kod g. A. Giliardi.

Što se tiče vrstnoće moglie bi ju jamčiti mnoge svjedočebe raznih častnih župnikah i crkvenih upraviteljah i razne pohvale različitih novinah Beča i drugih pokrajnah, nego protivni svakom nekoristnom liebetanju pripušaju vlastnici svoje proizvode sudu onih, koji je isto rabiti, a plaćat će se kad bude naručba pronadjena, da odgovara obećanju; u protivnom slučaju primilit će vlastnici tvornice naručeno proizvode na svoj trošak natrag ili pako će se platiti cieniu najzadnje vrsti kao što kod III. vrsti.

OGLAS.

Podpisani vlastnik trgovine

SVIEČAH

nagradijene na raznih svjetskih izložbah kao i na onoj nedavna obdržavanoj u Gradecu

preporuča častnim crkvenim oskrbnitvom svoje čistoga pčelnoga voska sastavljenog sveće kao što je naredjeno po obredu. Fabrikacija stoji pod nadziranjem mnogočastne nadbiskupske kurije u Gorici.

Podpisani jamči bez pogreške nesamo dobru, iakovu i druge fabrike pružaju, nego i pravi izvor svojih sviećah iz čistoga voska od pčalah; te se odriče svake plata u slučaju, kad bi se dokazalo, da njegove sveće prodane za vosak od pčalah i u odnosnom računom kao takve naznačene sadržavaju kakov drugi tuk.

Napomenute sveće mirno i po malo gore, nekapanju i nekidiđu se.

Cieniu iznaša f. 2.50 po kilogramu, što je jednako f. 1.40 po bečkoj funti te se može platiti tečajem jedne godine bez interasa.

A da bude č. crkvenim oskrbnitvom laglje, podpisani činit će doć svieće, svim onim, koji ga kakovom naručom počaste, u najbližnju željezničku postaju, poštu, ili luku i to bezplatno (franko) i prosto svako vozarino.

Podpisani providjen je uvjek velikom zalogom ne samo takvih sviećah, nego i zalogom jednostavnih i četverouglih duplrah, uskrskih i slikih sviećah, itd. svake velične i debljine te smatra da se može natejati u svakom obziru sa svakom sličnom trgovinom u državi ili izvan nje.

Ako bi ko želio sviećah ili duplrah više vrsti, vlastitoga proizvodjanja, jaiko ga pošluženim onim II. vrsti, rečonih »sottana« po f. 2.20 kilogramu, i III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Umoljavaju se dakle čast. crkvenam oskrbnitvima da prime na znanje više napomenute prednosti, što se tiče cienne i povoljnih uvjetah. Osobitum počitanjem ponižni

Alojzio Bader

sviećah, Sjeminarska ulica broj 123

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu stanovnomu občinstvu, da smo pomoću »Matice Hrvatske« dali preštampati iz »Naše Sloge« u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

Istarske hrvatske narodne pjesme.

Knjiga se može dobiti kod Odpravnitva ovog lista po for. 1. Čist dobitak je namljenjem *Našoj Slogi* i *Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri*, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrijeme.

Odpravnitvo »Naše Sloge«.